

Educația STEM

Science

Technology

Engineering

Mathematics

Caracteristici și criterii de calitate a unui conținut didactic de tip e-learning

pag. 2

Alături de învățarea clasică, ce presupune coexistență și prezență fizică, într-un cadru bine desenat din punct de vedere spațial și cronologic ...

Experiențe pozitive în predarea didacticilor particulare în contextul reformelor curriculare din învățământul general

pag. 18

În ultimele decenii, toate țările europene încearcă să răspundă noilor provocări și exigențe prin reformarea sistemelor educaționale naționale, căutând un echilibru ...

Geografia, în contextul educației STEM

pag. 31

Conceptul educațional STEM a apărut recent în sistemul de învățământ ca o soluție la unele probleme. Elevii sunt adesea dezinteresați de știință și matematică ...

Educația STEM

pag. 54

Educația STEM reprezintă o realitate pedagogică importantă, evidențiată în SUA la nivel de politică a educației, care angajează o strategie instituțională promovată sub titlul *Federal Science, Tehnology, Engineering and Mathematics* (STEM) ...

Revistă de teorie și practică educațională
a Centrului Educațional PRO DIDACTICA
Nr. 1 (119), 2020

ISSN 1810-6455

Categoria B

Colegiul de redacție:

Svetlana BELEAEVA
Nina BERNAZ
Rima BEZEDE
Viorica BOLOCAN
Tatiana CARTALEANU
Paul CLARKE (Marea Britanie)
Olga COSOVAN
Alexandru CRIȘAN (România)
Constantin CUCOȘ (România)
Otilia DANDARA
Gheorghe DUCA
Viorica GORAȘ-POSTICĂ
Vladimir GUȚU
Kurt MEREDITH (SUA)
Liliana NICOLAESCU-ONOFREI
Vlad PĂSLARU
Carolina PLATON
Igor POVAR
Nicolae PRODAN
Emil STAN (România)

Echipa redacțională:

Redactor-șef:

Mariana VATAMANU

Redactori:

Elena SUFF

Vitalie SCURTU

Tehnoredactare și design grafic:

Nicolae SUSANU

Prepress: Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Tipar: Casa editorial-poligrafică "Bons Offices"

S.R.L., mun. Chișinău

Tiraj: 600 ex.

Articolele publicate nu angajează în niciun fel
instituțiile de care aparțin autorii, tot așa cum nu
reflectă poziția finanțatorilor.

Adresa redacției:

str. Armenească, 13, mun. Chișinău

MD-2012, Republica Moldova

tel: (022)542976, fax: (022)544199

e-mail: didacticapro@prodidactica.md

www.prodidactica.md/revista

© Copyright Centrul Educațional
PRO DIDACTICA

EX CATHEDRA

Constantin CUCOȘ

**Caracteristici și criterii de calitate a unui conținut didactic de tip e-learning
(Features and Quality Criteria for E-learning Didactic Content)**.....2

Ludmila FRANȚUZAN, Ionela HÎNCU

**Învățarea și mediul educațional școlar: perspective de eficientizare
(Learning and the School Educational Environment: Prospects for Development)**.....9

DOCENDO DISCIMUS

Michelle ILIEV

**STEM, STEAM și învățământul profesional tehnic
(STEM, STEAM and Technical and Vocational Education & Training)**.....15

Nadejda VELIȘCO

**Experiențe pozitive în predarea didacticilor particulare în contextul reformelor
curriculare din învățământul general
(Positive Experiences Derived from the Teaching of Specific Didactics in the Context of
Curricular Reform in General Education)**.....18

Pavel MAXIAN

**Proiectarea conținutului educațional cu utilizarea TIC
(Designing Educational Content Using ICT)**.....21

Grigore POSTERNAC

**Forme și metode active de învățare ca mijloc de sporire a motivației elevilor
la lecțiile de educație tehnologică
(Improving Students' Motivation in Technological Education Classes through Active
Forms and Methods of Learning)**.....24

EDUCAȚIE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

Iuliu ȚURCAN

**Asigurarea inofensivității lanțului alimentar prin implementarea ISO 22000:2018
în cadrul întreprinderilor din Republica Moldova
(Ensuring the Safety of the Food Chain by Implementing ISO 22000:2018
in the Enterprises of the Republic of Moldova)**.....26

MAPAMOND PEDAGOGIC

Ioana VATAMANU-MĂRGINEANU

**Școala de acasă pregătește alergători de rezistență
(Home Schooling Trains Endurance Runners)**.....29

EXERCITO, ERGO SUM

Maria Eliza DULAMĂ

**Geografia, în contextul educației STEM
(Geography in the Context of STEM Education)**.....31

Boris PINTILIE, Oxana SPÎNU, Igor POVAR

**Sugestii metodologice de predare a solubilității compușilor puțin solubili
(Methodological Suggestions for the Teaching of Solubility in Slightly Soluble Compounds)**...37

Rodica SOLOVEI, Eugenia NEGRU

**Valorificarea etapei *Extindere* în învățarea istoriei. Studiu de caz: *Deportările staliniste
din RSS Moldovenească*
(Exploring the *Extension* Lesson Stage in the Study of History. Case Study: *Stalin's
Deportations from Moldavian SSR*)**.....42

Irina RUSU

**Arta teatrală în contextul actului educațional
(Dramatic Arts in the Context of the Act of Education)**.....49

EVENIMENTE CEPD

Rima BEZEDE

**Activități de dezvoltare profesională în cadrul proiectului CONCEPT
(Professional Development Activities in the CONCEPT Project)**.....53

DICȚIONAR

Sorin CRISTEA

Educația STEM (STEM Education).....54

disciplinelor și a manualelor de gimnaziu și liceu, în special Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova ar trebui să stopeze practica din trecut de a reedita manuale cu conținut metodologic depășit de timp, ai căror autori nu participă activ în cercetarea științifică, și să apeleze în acest scop la cercetători științifici consacrați, care sunt la curent cu cele mai actuale realizări din domeniile științelor respective.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE:

1. Johnstone A. H. Teaching of Chemistry – Logical or Psychological? In: Chemistry Education: Research and Practice, 1(1), 2000, pp. 9-15.
2. Hawkes S. J. What should we teach beginners about solubility and solubility products? In: Journal of Chemical Education, 75(9), 1998, pp. 1179-1181.
3. Setiowati H., Utomo S.B. Students' misconceptions on solubility equilibrium. In: Journal of Physics: Conference Series, 1022(1), 2018, 012035, IOP Publishing.
4. Povar I., Spînu O. Termodinamica echilibrului chimice complexe în sisteme eterogene multi-componente. Chișinău: Tipografia Academiei de Științe din Moldova, 2014. 452 p.
5. Smith R. M., Martell, A. E. Critical stability constants: Inorganic Complexes. Vol. 4. New York: Plenum Press, 1976, pp. 96-103.
6. Chimie: Manual pentru clasa a XII-a: Profil real. Profil umanist. Min. Educației al Rep. Moldova. Ed. a 2-a. Chișinău: Arc (Tipogr. Balacron). 2017. 192 p.

Rodica SOLOVEI

dr., conf.univ., Institutul de Științe ale Educației

Valorificarea etapei *Extindere* în învățarea istoriei. Studiu de caz: *Deportările staliniste din RSS Moldovenească*

CZU 373.16:94 (478) | doi.org/10.5281/zenodo.3692633

Rezumat: *Articolul descrie procesul formării abilităților la orele de istorie. Autoarele evidențiază rolul etapei Extindere, care favorizează funcționalitatea cunoștințelor, făcând posibil transferul acestora în vederea rezolvării unor situații de*

integrare autentice. În articol sunt prezentate activități de învățare la orele de istorie având ca subiect "Deportările staliniste din RSSM", activități aplicabile la etapa Extindere.

Cuvinte-cheie: *abilități, activități de învățare, situații de integrare, deportări.*

Abstract: *The paper describes briefly how students' skills are formed in History classes. We highlight the role of the Extension stage, as it helps the students match theory with practice and solve problem situations in authentic integration conditions. Some*

learning activities are presented based on the subject of Stalin era deportations in the Moldavian Soviet Socialist Republic. These activities relate to the Extension stage.

Keywords: *skills, learning activity, worksheet, integration situation, deportations.*

*"Nu-i țineți elevului predici prea înțelepte.
El va căpăta deșteptăciune prin experiență."
(J.-J. Rousseau)*

Eugenia NEGRU

gr. did. sup., Liceul de Creativitate și Inventivă
Prometeu-Prim din Chișinău

Problema care se pune astăzi în fața învățământului din Republica Moldova nu mai rezidă în asimilarea de către elevi a unui volum exagerat de informații teoretice din diferite domenii ale cunoașterii, ci, mai curând, în înzestrarea acestora cu un set de competențe care să favorizeze funcțio-

nalitatea cunoștințelor, făcând posibil transferul acestora în vederea rezolvării unor situații de integrare autentice.

De vreme ce procesul formării-dezvoltării competențelor se desfășoară sub forma unei triade care reprezintă un sistem de cunoștințe, capacități, comportamente, profesorul le oferă elevilor spre învățare un anumit volum de informații, cunoștințe funcționale, pornind de la un set de valori și atitudini relevante situațiilor de învățare. Elevul va fi învățat să înțeleagă că însușește volumul respectiv de cunoștințe nu pentru că „așa cere programa” sau că „subiectul respectiv va fi la examen”, ci pentru a putea aplica informațiile achiziționate repetat la lecții, în vederea dezvoltării unor capacități, pe care ulterior să le poată utiliza în cadrul activităților școlare și extrașcolare, în perspectiva de a le valorifica în plan social, în viața cotidiană, sub forma unor comportamente.

Așadar, comportamentele constructive sunt o rezultată a formării la lecție și în cadrul situațiilor de integrare autentice a unor conduite și atitudini pozitive, exprimate și manifestate pe plan social, în viața de zi cu zi, dar care au fost dobândite pe parcursul școlarității la o anumită disciplină școlară sau la toate disciplinele de studiu [5].

Luând în considerare cele stipulate mai sus, menționăm că organizarea procesului educațional în cadrul orelor de istoria românilor și universală solicită din partea profesorilor o abordare specială a tehnologiei didactice, capabilă să faciliteze:

- crearea situațiilor de motivare;
- oferirea de oportunități fiecărui elev pentru a-și valorifica experiența individuală, potențialul intelectual, aptitudinile personale, profilul de inteligență;
- dezvoltarea capacității de argumentare și de identificare a alternativelor;
- accesul la cunoaștere prin forțe proprii;
- stimularea atitudinii reflexive asupra propriilor demersuri de învățare;
- formarea la elevi a unor atitudini și comportamente corespunzătoare valorilor naționale, general-umane și democratice [13, p. 200].

Cadrul de gândire și învățare *Evocare – Realizare a sensului – Reflecție – Extindere*, aplicat în activitatea didactică de mai mulți profesori de istorie din Republica Moldova, este unul propice pentru procesul de formare și dezvoltare de competențe. Practica educațională demonstrează că, pentru a aplica și exersa cele învățate la orele de istorie în contexte de viață reală, este necesar de a proiecta și a realiza calitativ etapa *Extindere*, care îi ajută pe elevi să-și monitorizeze propria învățare, să coreleze teoria cu practica, să rezolve situații de problemă în condiții de integrare autentice. Or, doar într-un asemenea mod elevii își dezvoltă competențele, care devin pe parcurs modele comportamentale obișnuite, firești.

Misiunea profesorului de istorie este de a crea pentru etapa de extindere contexte relevante exersării competențelor – adică de a propune sarcini de lucru care îi pun pe elevi în situația de a ieși din cadrul orei în școală și în comunitate.

Astfel, la etapa respectivă, elevii ar putea realiza sarcini de lucru care vizează:

- elaborarea și prezentarea comunicărilor referitor la un eveniment/fapt istoric;
- vizitarea unor expoziții tematice;
- elaborarea unui proiect de creare/dezvoltare a muzeului școlii/localității;
- alcătuirea unor albume, colaje istorico-geografice;
- organizarea unor manifestări cultural-artistice cu tematică istorică;
- vizionarea și analiza unor filme istorice;
- vizitarea și cercetarea unor monumente relevante anumitor evenimente istorice;
- realizarea unor interviuri cu persoane reale sau virtuale etc. [6].

Sugerăm, în cele ce urmează, un set de activități de învățare specifice etapei de extindere, în baza subiectului *Deportările staliniste din RSSM* (clasa a IX-a). Prezentarea fișelor de lucru pentru elevi este anticipată de compartimentul *Info*, acesta conținând informații relevante pentru fiecare activitate de învățare.

Realizarea acestor activități va contribui, mai ales, la dezvoltarea următoarelor competențe specifice:

- analiza critică a informației din diferite surse, pornind de la cultura istorică, manifestând poziția cetățeanului activ și responsabil;
- valorificarea trecutului istoric și a patrimoniului cultural, manifestând respect față de țară și de neam [6].

Relevăm, în acest context, că în ultimii ani, în Republica Moldova, s-au desfășurat cercetări semnificative vizând deportările din RSS Moldovenească, în special prin Programul de Stat *Recuperarea și valorificarea istorică a memoriei victimelor regimului totalitar-comunist din RSS Moldovenească (1940-1941, 1944-1953)*. Astfel, ca urmare a cercetărilor realizate într-un șir de localități din nordul, centrul și sudul republicii, au fost adunate circa 500 de mărturii ale victimelor deportărilor staliniste, publicate în colecția de volume *Arhivele memoriei* [4; 10; 14].

Timp îndelungat foștii deportați au evitat să vorbească despre tragedia prin care au trecut. Or, reabilitarea oficială și recunoașterea publică a statutului de victime ale deportărilor i-a îndreptățit în fața istoriei, motivându-i să povestească despre această perioadă din viața lor.

Tot în cadrul Programului de Stat a fost elaborat volumul *Deportările din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească. Bibliografie*. Lucrarea are o triplă semnificație: științifică, educațională și socioemoțională [8].

O altă sursă relevantă pentru studierea subiectului de-

portărilor din RSSM este site-ul www.deportari.md, al cărui scop este de a aduna cât mai multe mărturii veritabile, din prima sursă, colectate cu efortul tuturor celor pasionați de cunoașterea trecutului lor și de transmiterea către generațiile în creștere a patrimoniului cultural, o parte componentă a căruia este și memoria. Aici pot fi găsite multiple istorii/relatări ale persoanelor deportate, precum și *Cartea Memoriei* în patru volume [15].

Considerăm că materialele la care ne-am referit mai sus pot fi utilizate selectiv în cadrul lecției, dar și în calitate de surse de documentare pentru etapa *Extindere*, constituind un suport didactic consistent atât pentru elevi, cât și pentru profesori.

Activitatea de învățare: Vizitarea și cercetarea expoziției tematice *Moldova sovietică: între mituri și GULAG*
(Muzeul Național de Istorie a Moldovei)

Expoziția tematică *Moldova sovietică: între mituri și GULAG*

Info. Este prima expoziție din cadrul Muzeului Victimelor Deportărilor și Represiunilor Politice, filială a Muzeului Național de Istorie a Moldovei. Expoziția prezintă fenomenul totalitar în contextul general istoric al epocii sovietice. Prin utilizarea unor mijloace muzeografice specifice, autorii expoziției îi prezintă publicului cele două componente ale societății sovietice: lumea iluzorie a celor care au îmbrățișat ”visul sovietic”, crezând cu naivitate în idealurile libertății și dreptății, în ”viitorul luminos” modelat de propaganda sovietică, și lumea celor care aveau să cunoască infernul lagărelor și închisorilor comuniste.

Expoziția reunește circa 700 de piese muzeale: fotografii, documente, scrisori din Siberia, afișe de epocă, obiecte personale ale foștilor deportați și deținuți politici, liste ale averii confiscate, memorii semnate de martori și supraviețuitori ai gulagului sovietic. Pentru prima dată sunt expuse unele materiale și documente din arhiva fostului KGB cu referință la persoanele supuse represiunilor pentru convingerile lor politice și religioase [16].

La debutul vizitei, elevii vor primi o fișă de lucru pe care o vor completa, individual sau în grupuri mici, pe parcursul și la finele activității. Pentru a completa răspunsul la ultima cerință din fișă, elevii vor avea la dispoziție mai mult timp (una-două zile).

Muzeul Național de Istorie a Moldovei
FIȘĂ DE VIZITARE A EXPOZIȚIEI TEMATICE

Sarcină de lucru

Cercetați cu atenție expoziția tematică și realizați următoarele:

1. Scrieți denumirea expoziției tematice:

2. Numiți evenimentul istoric la care face referire expoziția:

3. Enumerați cel puțin trei tipuri de surse istorice expuse:
a) _____
b) _____
c) _____
4. Identificați două surse care au o încărcătură emoțională foarte mare. Argumentați-vă alegerea.
a) _____
b) _____
5. Ce explicație puteți propune cu privire la tavanul sălii de expoziție?

6. Ce ați aflat nou referitor la fenomenul deportărilor, comparativ cu cele învățate la lecție?

7. Ce învățăminte puteți trage în urma vizitării expoziției tematice?

8. Exprimați-vă argumentat opinia privind fenomenul deportărilor staliniste din RSSM, conform metodei PRES, valorificând inclusiv informațiile oferite de expoziția tematică:
P – punct de vedere R – raționament E – exemplu S – sumar

Activitatea de învățare: Vizitarea și cercetarea monumentului *Trenul Durerii***Monumentul *Trenul Durerii***

Info. În fața Gării Feroviare din Chișinău a fost instalat, la 23 august 2013, un impresionant monument în memoria victimelor deportărilor comuniste, denumit *Trenul Durerii*. El a fost realizat de sculptorul Iurie Platon. Sculptura în bronz are 3 metri înălțime, 12 metri lungime și cântărește circa 15 tone. Lucrările de turnare în bronz a monumentului s-au realizat, pe etape, la Minsk, Republica Belarus, și au durat circa 6 luni. Costul total al proiectului a fost de circa 25 milioane lei, bani alocați din bugetul municipal. Monumentul reprezintă un tren al durerii, al suferinței și al morții, al celor duși cu forța în Siberia și Kazahstan. Un capăt al vagonului are imaginea integrală a oamenilor, iar până la sfârșit, aceștia devin componente ale trenului, mecanisme, bucăți de metal, roți, uși, geamuri etc.

Evenimentul inaugural a avut loc cu prilejul comemorării a 74 de ani de la semnarea Pactului Ribbentrop-Molotov, așa-zisul pact de „neagresiune”, prin care Germania și URSS și-au împărțit zonele de influență în regiune. În consecință, Basarabia, la acea vreme parte componentă a României, a fost anexată imperiului sovietic.

Piatra de temelie a monumentului a fost instalată încă în anul 1990, la inițiativa unui grup de foști deportați, în frunte cu Gheorghe Ghimpu, însă Chișinăul a așteptat mai bine de 23 de ani apariția sculpturii propriu-zise. Monumentul victimelor deportărilor regimului comunist este simbolul durerii și suferințelor suportate de zeci de mii de moldoveni deportați în anii '40-'50 ai secolului trecut de către regimul stalinist-comunist [17].

Este important ca, înainte de a organiza vizita, elevii să se informeze succint despre monumentul în cauză. La fața locului, li se va propune o fișă de lucru, pe care o vor completa în timpul și la finele vizitei.

FIȘĂ DE VIZITARE A MONUMENTULUI ISTORIC**Sarcină de lucru**

Elaborați pașaportul istoric al monumentului *Trenul Durerii* conform algoritmului propus:

- a) Anul inaugurării: _____
- b) Locul amplasării: _____
- f) Sculptor: _____
- h) Comandatar: _____
- k) Eveniment istoric comemorat: _____
- n) Proporții: _____
- p) Descriere: _____
- r) Semnificație istorică: _____
- u) Aprecieri personală: _____

Activitatea de învățare: Realizarea unui interviu cu o persoană care a fost deportată**Sarcină de lucru**

1. Discutați cu părinții, bunicii, alte persoane din comunitate și identificați o persoană care a fost deportată împreună cu familia.
2. Realizați un interviu cu această persoană, rugând-o să vă povestească despre:
 - modul cum a fost deportată familia;
 - condițiile în care au trăit/supraviețuit în acei ani;
 - impactul pe care l-a lăsat tragicul eveniment asupra sa și a familiei.
4. Solicitați acordul persoanei de a publica varianta scrisă a interviului în revista școlii sau de a-l prezenta în cadrul unei activități extrașcolare cu tematică istorică.*

**Elevii vor fi instruiți în prealabil asupra modalității de elaborare a planului interviului și a modului de realizare a acestuia.*

Interviul *

Info. Este important ca întrebările care vor fi adresate persoanei în cadrul interviului să fie bine formulate și să ofere posibilitatea obținerii unor informații relevante tematicii abordate. Totodată, elevul trebuie să cunoască foarte bine contextul istoric al evenimentelor/faptelor despre care urmează să discute. Primele întrebări vor face referință la personalitatea celui interviuat: nume, prenume, locul nașterii, profesie/ocupație, informații succinte despre rudele cele mai apropiate (părinți, frați, surori, copii).

Se recomandă a organiza setul de întrebări în ordine cronologică, punându-se accentul pe perioada deportărilor. Se va ține cont de trei categorii de întrebări:

- a) Întrebări care solicită informații;
- b) Întrebări care solicită interpretare;
- c) Întrebări care solicită reflecție/judecăți de valoare [2, pp.102-103].

Chiar dacă există un set de întrebări formulat în prealabil, pe parcursul interviului pot fi adresate și alte întrebări, în scop de precizare. Elevii vor pregăti din timp tehnica necesară înregistrării interviului: dictafon/cameră de luat vederi etc.

La etapa de desfășurare a interviului (într-un loc liniștit, privat), elevii trebuie să se asigure că nimeni nu va interveni în discuție. Este important, de asemenea, ca atmosfera în care se va desfășura interviul să fie calmă, deschisă, de încredere.

După ce interviul a fost realizat, urmează etapa de transcriere, adică de transformare a înregistrării în text scris, sub forma unei *Fișe de interviu*.

Exemplu de Fișă de interviu [adaptat după 12, p. 35; 15]

- I. Numele, prenumele persoanei intervievate _____
1. Data nașterii _____
2. Locul nașterii _____
3. Profesie _____
4. Studii _____
- II. Scurt rezumat al interviului (în ordinea derulării povestirii)
- S-a relatat despre (cele mai importante, relevante momente):
1. Persoane (numele): _____
2. Localități: _____
3. Instituții: _____
4. Evenimente/acțiuni sociale, politice, culturale, religioase: _____

Exemplu de prezentare a interviului (secvență)

Intervievator: Când ați fost deportat(ă), din ce localitate?

Respondent:

I: Cu cine din membrii familiei ați fost deportat(ă) și în ce condiții?

R:

I: Unde ați fost deportat(ă)?

R:

I: Ce vă amintiți despre drumul spre locul deportării?

R:

I: Cum arăta localitatea unde ați fost deportat(ă)?

R:

I: Care erau condițiile de viață?

R:

I: Cum puteți descrie comunicarea cu ceilalți membri ai localității unde ați fost deportat(ă)?

R:

I: Ce v-a ajutat să supraviețuiți?

R:

I: Credeți că este nevoie de amintirile despre deportări?

R:

etc.

III. Locul și data realizării interviului _____

Persoana/echipa care a realizat interviul _____

Durata interviului _____

**Mai detaliat a se vedea:* Atkinson R. Povestea vieții. Interviul. Iași: Polirom, 2008.

În cadrul interviului, persoana care răspunde la întrebări poate prezenta și fotografii care să conțină informații tematice importante, completând, astfel, mărturia verbală. Elevii vor exersa anticipat, în cadrul lecțiilor, cum să analizeze corect o poză de familie, raportată la un eveniment istoric. Prezentăm un posibil algoritm.

FIȘĂ DE LUCRU CU FOTOGRAFIA

Sarcină de lucru

Elaborați un pașaport istoric interpretativ al unei fotografii/surse istorice, conform algoritmului:

Sursă (cui îi aparține fotografia?) _____

Anul realizării _____

Numiți evenimentul la care face referință fotografia _____

Descrieți emoțiile transmise de fotografie _____

Comparați informația sugerată de fotografie cu cunoștințele anterioare despre evenimentul dat. Ce ați aflat nou?

Construiți un argument pentru afirmația *Fotografia – sursă istorică veridică pentru studierea evenimentelor istorice din epoca contemporană.*

În cazul în care intervievați prezintă fotografiile ce relatează despre deportări, elevii ar putea să le adreseze următoarele întrebări:

- Când a fost realizată fotografia?
- Cine sunt persoanele din fotografie?
- Ce moment din perioada deportărilor prezintă fotografia?
- Ce ocupații aveau aceste persoane în perioada când au fost deportate?
- Ce ne puteți relatea despre soarta persoanelor prezente în fotografie după perioada deportărilor?
- Ce emoții vă trezește fotografia? etc.

Activitatea de învățare: Vizionarea unui film**Filmul**

Info. Vizionarea și analiza unui film dedicat deportărilor din RSSM este o activitate de învățare importantă, care contribuie la sporirea gradului de înțelegere și de conștientizare de către elevii a acestui fenomen tragic. Or, filmul este un instrument prin care elevilor li se oferă experiența unor trăiri emoționale intense, provocând întrebări și îndemnându-i să caute răspunsuri trasând paralele cu viața lor și încurajându-i să-și formeze propriile opinii [7]. Înainte de a le propune ca sarcină de lucru pentru extindere vizionarea unui film tematic, profesorul va exersa cu elevii, la lecții, în baza unor secvențe de film, analiza și interpretarea sursei vizuale alese. Astfel, elevii vor fi pregătiți să analizeze de sine stătător un film și să reflecteze pe marginea celor vizionate.

În contextul subiectului deportărilor, recomandăm spre vizionare filmele documentare *Siberia din oase, Să nu ne răzbunați* [18], *Expedițiile memoriei* [19], *Cireșe amare* [20] etc.

FIȘĂ DE LUCRU CU FILMUL

Introducere

1. Denumirea filmului. Ce tip de film este: documentar, artistic.
2. Numiți anul când a fost produs filmul.
3. Numiți producătorul/regizorul filmului.
4. Numiți evenimentul istoric la care se referă filmul.
5. Numiți persoanele/personalitățile la care face referință filmul.

Analiză

1. Descrieți succint evenimentul istoric/persoanele prezentate în film.

2. Specificați 2-3 secvențe din film care v-au impresionat cel mai mult și explicați de ce.
3. Relatați ce ați aflat suplimentar despre evenimentul istoric/persoanele date, comparativ cu informația din manual și din alte surse.

Concluzie/Aprecieri

1. Reflectați: *În urma vizionării acestui film, am tras următoarele învățăminte:*

- _____
- _____
- _____

**Activitate de învățare: Elaborarea unei comunicări cu tema:
Deportările staliniste din RSSM: cauze, consecințe, impact****Comunicarea**

Info. Elaborarea unei comunicări la cursul de istorie îi ajută pe elevii să caute informații la temă (cărți, reviste, site-uri web etc.), să gândească critic, să discearnă și să aleagă informație de calitate; să realizeze o sinteză a informației și să facă un rezumat cu cuvintele proprii despre ceea ce au citit și au selectat din diferite surse despre subiectul dat. Elaborarea corectă a unei comunicări le va oferi elevilor posibilitatea să învețe și să exerseze tehnicile de citare.

Așadar, etapele de elaborare a unei comunicări vizează:

1. Studiarea diferitelor tipuri de surse, pentru identificarea informațiilor relevante temei.
2. Înțelegerea și analiza informațiilor selectate și formarea opiniei personale pe marginea subiectului abordat.
3. Alcătuirea unui rezumat al informațiilor respective – cu propriile cuvinte, cu citate și imagini reprezentative.

Comunicarea va cuprinde 3 componente: introducere, cuprins, concluzii.
Este important ca profesorul să elaboreze împreună cu elevii criteriile de care se va ține cont la scrierea comunicării. În baza acestora se va crea o grilă de elaborare/evaluare a produsului.

Prezentăm o posibilă grilă de elaborare/evaluare a comunicării [adaptat după 3, p. 112]:

Criterii	Nivel de performanță		
	<i>Foarte bun (10-9)</i>	<i>Bun (8-7)</i>	<i>Satisfăcător (6-5)</i>
Selectarea surse- lor de documen- tare	Identifică și selectează 5 surse principale și 4 surse secundare.	Identifică și selectează 4 surse principale și 3 surse secundare.	Identifică și selectează 3 surse principale și 2 surse secundare.
Structură și organizare	Elaborează planul comunicării. Stabilește o legătură logică între paragrafe.	Elaborează planul comunicării. Se atestă unele contradicții neînsemnate privind legătura logică între paragrafe.	Elaborează planul comunicării. Se atestă contradicții semnificative privind legătura logică între paragrafe.
Analiză și argu- mentare	Compară și sintetizează materialul din sursele selectate. Prezintă interpretări personale, stabilind legături logice cu alte interpretări. Prezintă opinia personală argumentată. Se atestă o legătură logică între argumente și concluzii.	Compară materialul din sursele selectate. Prezintă opiniile unor autori referitor la problematica abordată. Prezintă opinia personală cu unele confuzii în argumentare. Se atestă unele neconcordanțe între argumente și concluzii.	Describe informația din sursele selectate. Interpretează informația în mod confuz, contradictoriu. Prezintă interpretări personale neargumentate. Formulează concluzii nerelevante, lipsite de argumentare.
Prezentare orală	Prezintă comunicarea într-un limbaj clar, coerent, convingător. Utilizează corect terminologia istorică. În cadrul prezentării, utilizează corect tehnologiile informaționale și comunicaționale.	Prezintă comunicarea într-un limbaj clar, coerent, convingător, dar se atestă unele expresii echivoce. În linii mari, utilizează corect terminologia istorică. În cadrul prezentării, în linii mari, utilizează corect tehnologiile informaționale și comunicaționale.	Prezintă comunicarea într-un limbaj confuz, neconvingător. În linii mari, terminologia istorică este utilizată neadecvat. În cadrul prezentării, nu utilizează tehnologiile informaționale și comunicaționale.

În concluzie: Organizarea și desfășurarea unor activități de învățare specifice etapei de extindere, în contextul subiectului *Deportările staliniste din RSSM*, este o oportunitate reală pentru elevi de a cunoaște temeinic această pagină tristă a istoriei noastre, de a-și dezvolta valori și atitudini care să se manifeste în acțiuni de respect față de înaintașii noștri și de fortificare a conștiinței și demnității naționale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Atkinson R. Povestea vieții. Interviu. Iași: Polirom, 2008.2.
3. Capița L., Capița C. Tendințe în didactica istoriei. Pitești: Paralela 45, 2005.
4. Chicu V. et al. Psihopedagogia centrată pe copil. Chișinău: CEP USM, 2018.
5. Cojocaru L. (ed.). Arhivele Memoriei. Vol. I: Cercetări realizate în localitățile din centrul Republicii Moldova. Chișinău: Balacron, 2016.
6. Copilu D., Crosman D. Ce sunt competențele și cum pot fi formate. În: Materialele conferinței *Competencies and Capabilities in Education*. Oradea: Universitatea din Oradea, 2009, pp. 240-248.
7. Curriculumul Național. Disciplina *Istoria românilor și universală*. Clasele V-IX. Proiect. Chișinău: MECC, 2019.

9. Curriculumul Național. Disciplina *Istoria românilor și universală*. Ciclul liceal. Clasele X-XII. Proiect. Chișinău: MECC, 2019.
10. Goraș-Postică V., State L. Curriculum pentru disciplina opțională *Educație prin film/O lume de văzut*. Chișinău: Ministerul Educației, 2018.
11. Manolache C. (ed.). *Deportările din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească*. Bibliografie. Chișinău: Biblioteca Științifică (Institut), Secția editorial-poligrafică, 2018.
12. Pădureac L. (ed.). *Arhivele Memoriei*. Vol. III: Cercetări realizate în localitățile din centrul Republicii Moldova. Chișinău: Balacron, 2016.
13. Postică E. (ed.). *Arhivele Memoriei*. Vol. II: Cercetări realizate în localitățile din sudul Republicii Moldova. Chișinău: Balacron, 2016.
14. Solovei R., Eșanu R. Școala și comunitatea. Ghid metodologic. Chișinău: Știința, 2007.
15. Solovei R. Procesul educațional centrat pe formare de competențe: abordare conceptuală și metodologică. În: *Promemoria*. Revista Institutului de Istorie Socială, 2011, vol. I, nr.1-2.
16. <http://www.promemoria.md>
17. <http://www.deportari.md/>
18. <https://www.nationalmuseum.md/ro/exhibitions/moldova-sovietica-intre-mituri-si-gulag/>
19. <https://stiriactuale.ro/basarabia/19101-trenul-durerii.html>
20. <https://www.youtube.com/watch?v=dtapyWLP7M>
21. <https://www.youtube.com/watch?v=8Aq5-esVB2k>
22. <https://www.youtube.com/watch?v=iY9l-HXgdc0U24>

Irina RUSU

gr. did. sup., Colegiul A. Mateevici din Chișinău

Arta teatrală în contextul actului educațional

CZU 373.2.016:792 | doi.org/10.5281/zenodo.3692631

Rezumat: Elaborând curriculumul modular pentru disciplina opțională "Arta teatrală", programul de formare profesională "Educație timpurie", am conceput cursul pornind de la rolul educativ al teatrului. Opționalul le oferă atât copiilor, cât și educatorilor posibilitatea de a folosi materiale și instrumente la îndemâna oricui pentru a confecționa obiecte cu ajutorul cărora vor putea crea iluzia vieții și improviza adevărate piese, cu personaje și decoruri variate. Prin intermediul unor astfel

de activități, copilul își pune în valoare prezența scenică, dicția, mimica, siguranța de sine, plăcerea de a recita texte în fața publicului. Munca educativă devine, astfel, mult mai instructivă și sporește volumul de cunoștințe al copiilor.

Cuvinte-cheie: atelier de expresie verbală, tehnici teatrale, joc de rol, improvizație, păpuși teatrale.

Abstract: When developing the modular curriculum for the optional course in Dramatic Arts for the Early Education vocational training program, I conceived the course based on the educational role of drama. This course offers both the children and their educators an opportunity to develop and improvise real plays with various characters, props and backgrounds, using accessible everyday materials and tools. Such activities help the children develop and explore their own stage presence, diction, body language, facial mobility and self-confidence, as well as experience the enjoyment of public speaking and performance. Thus kindergarten education gains an extra instructional dimension and extends the children's knowledge.

Keywords: verbal expression workshop, techniques of acting, role play, improvisation, puppets.

"Toate jocurile sacre ale artei nu sunt decât imitații ale jocului fără sfârșit al lumii."
(F. Schlegel)

INTRODUCERE

Societatea contemporană preia din ce în ce mai mult latura creativă și capacitatea de autoexprimare a copiilor în modelul de valori pe care îl promovează și pe care îl consideră eficient pentru dezvoltarea unei generații active. „Reformele curriculumului, care au loc în mod curent în multe din țările europene, ar putea avea un impact asupra faptului că artele sunt concepute fie integrat, fie separat. Studiul Eurydice relevă faptul că artele vizuale și muzica sunt obligatorii în toate țările. Două treimi dintre țări includ artizanatul în curriculumul lor artistic obligatoriu, iar în marea majoritate a țărilor, teatrul și dansul sunt predate ca părți ale altor discipline obligatorii nonartistice” [7, p. 38].